

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Лазар Мојсов
Председник председништва
Социјалистичке Федеративне
Републике Југославије

Извор текста закона:
„Службени лист СФРЈ”
бр. 31/86

ЗАКОН

О ОСНОВНИМ ПРАВИМА ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА (Пречишћени текст)

Глава I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се основна права војних инвалида, породица палих бораца и чланова породица војних инвалида.

Члан 2.

Војни инвалид је лице које је, вршећи војне дужности у рату или у миру, задобио рану, повреду, озледу или болест због које је наступило оштећење његовог организма.

Члан 3.

Породица палог борца је породица лица које је, вршећи војне дужности у рату, погинуло, умрло, или проглашено несталим.

Глава II РАТНИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ

Члан 4.

Ратни војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је, вршећи војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбедности, у рату задобио рану, повреду, озледу или болест, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 5.

Ратни војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је оштећење организма наступило:

1) услед ране, повреде, озледе или болести задобијене у рату при вршењу војних дужности или других дужности за циљеве одбране или безбедности социјалистичке Федеративне Републике Југославије;

2) услед ране, повреде, озледе или болести задобијене у времену од 17. априла 1941. до 15. маја 1945. године, у саставу партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, или ван њиховог састава, при вршењу војних дужности или других дужности за војне циљеве, или других дужности по наређењу војних органа или органа власти.

Члан 6.

Ратни војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је оштећење организма наступило:

Глава III
МИРНОДОПСКИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ

1) услед ране, повреде, озледе или болести задобијене при вршењу дужности за циљеве државне безбедности или народне одбране или поводом вршења те дужности од 15. маја 1945. до 31. децембра 1947. године;

2) услед ране, повреде или озледе задобијене учествовањем у оружаном акцији државне безбедности или народне одбране или поводом те акције после 31. децембра 1947. године;

3) услед ране, повреде или озледе коју је задобио као припадник оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: оружане снаге), оружаном сукобу, ако га је на вршењу војних дужности у страни земљи која је у оружаном сукобу, ако га је на вршење тих дужности упутио надлежни војни орган у оквиру међународних обавеза које је Социјалистичка Федеративна Република Југославија преузела после 15. маја 1945. године.

Члан 7.

Ратни војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је постојала болест која се погоршала под околностима из члана 5. и члана 6. тачка 1. овог закона или болест за коју се не може поуздано закључити да је проузрокована под тим околностима, али се може закључити да су ратни напори знатно утицали на њено погоршање, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 8.

Ратни војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је оштећење организма наступило:

1) услед ране, повреде, озледе или болести коју је задобио у саставу југословенске војске за време рата од 6. до 17. априла 1941. године или доцније као ратни заробљеник у логорима;

2) услед ране, повреде, озледе или болести коју је задобио у савезничким редовима у борби за уништење фашизма или као учесник у устанцима за народно ослобођење;

3) услед ране, повреде, озледе или болести коју је задобио као учесник Народноослободилачког покрета Грчке од 6. априла 1941. до 15. маја 1945. године и Народноослободилачког покрета Грчке од 15. маја 1945. до 8. јула 1949. године.

Ратни војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије:

1) коме је по завршетку ранијих ратова признато својство ратног војног инвалида одлуком надлежног органа, односно коме је накнадно признато својство ратног војног инвалида;

2) који је исељеник повратник, а коме су својство ратног војног инвалида признале савезничке земље из првог или другог светског рата, ако по том основу не остварује права од тих земаља.

Члан 9.

Ратни војни инвалид је и странац код кога је настудило оштећење организма под околностима из чл. 5. до 7. овог закона.

Члан 10.

Ратни војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства мирнодопског војног инвалида задржава својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Глава III

МИРНОДОПСКИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ

Члан 11.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је у миру, као војно лице, у вршењу обавезне или добровољне војне службе у оружаним снагама или у вези с том службом или дужности у војним школама у својству питомца, без своје кривице, задобио рану, повреду или озледу, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је у миру, као активно војно лице, у вршењу службе у оружаним снагама, без своје кривице задобио рану, повреду или озледу под околностима које су специфичне за вршење службе у оружаним снагама (вежбе, логоровања, маневри, дежурства, узбуне, вршење службе у отежаним условима, ванредне ситуације проузроковане потребама борбене готовости, употреба средстава оружаних снага, руковање наоружањем и војном опремом, потребе командовања, обиласка и инспекција јединица и сл.), па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 12.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је као војно лице, после 15. маја 1945. године, задобио болест која је непосредна последица вршења обавезне или добровољне војне службе у оружаним снагама или дужности у војним школама у својству питомца, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 60%.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, мирнодопски војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је, као војно лице, задобио болест која је неинтермедна последица вршења обавезне војне службе ван Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, у оквиру међу-

народних обавеза које је Социјалистичка Федеративна Република Југославија преузела, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 50%.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је под околностима и под условима из ст. 1. или 2. овог члана, услед погоршања болести која је постојала пре ступања у оружане снаге, наступило оштећење организма најмање за 60%, односно 50%.

Мирнодопски војни инвалид који стекне права по овом закону по основу болести и ужива их најмање пет година, па се после тога стање побољша и процент инвалидитета смањи испод процената одређених у ст. 1. и 2. овог члана, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права према смањеном проценту инвалидитета, под условом да утврђено оштећење организма није мање од 20 %.

Члан 13.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије код кога је оштећење организма најмање за 20% наступило услед ране, повреде или озледе коју је задобио без своје кривице:

1) при вршењу или поводом вршења задатка и послова службе државне и јавне безбедности који су законом или прописом донесени на основу закона утврђени као задаци и послови које врше овлашћена службена лица;

2) за време војно стручне обуке у организацијама савеза резервних војних старешина и у другим организацијама које одреди савезни секретар за народну одбрану ако је обуку планирао, организовао и контролисао орган Југословенске народне армије или штаб територијалне одбране и ако се обука изводи по позиву надлежног органа друштвено-политичке заједнице, као и за време гађања ватреним оружјем и других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, а који су предвиђени програмом обавезне обуке за одбрану и заштиту;

3) у саставу југословенске војске у времену од 18. маја 1920. до 6. априла 1941. године, вршећи војну дужност или службу/ или поводом те дужности, односно службе.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове, прописује када ће се сматрати да је оштећење организма из става 1. тачке 1. овог члана наступило при вршењу или поводом вршења задатака и послова државне и јавне безбедности.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, у споразуму са савезним секретаром за народну одбрану, прописује који облици војне обуке изазивају повећану опасност за оштећење организма у смислу става 1. тачка 2. овог члана.

Члан 14.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије коме је признато својство мирнодопског војног инвалида по прописима донесеним пре 6. априла 1941. године, због оштећења организма услед ране, повреде или озледе задобијене у српској или црногорској војсци пре балканског или првог светског рата.

Члан 15.

Мирнодопски војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства ратног војног инвалида стиче својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Члан 16.

Својство мирнодопског војног инвалида може остварити и странац код кога је оштећење организма наступило под околностима из чл. 11, 12. и 14. овог закона.

Члан 17.

Нехат се не сматра кривицом у смислу одредаба чл. 11. и 13. овог закона.

Члан 18.

Под војним лицем, односно активним војним лицем, сматра се лице које је, по одредбама савезног закона којим се уређује служба у оружаним снагама, војно лице, односно активно војно лице.

Под вршењем службе или дужности у вези са службом у оружаним снагама, сматра се вршење дужности која се, по одредбама савезног закона којим се уређује служба у оружаним снагама. сматра вршењем службе, односно дужности у вези са службом.

Под обавезном војном службом сматра се вршење. војне обавезе по одредбама савезног закона којим се уређује војна обавеза.

Под добровољном војном службом сматра се вршење војне обуке жена по одредбама савезног за она којим се уређује војна обавеза.

Глава IV ПОРОДИЦА ПАЛОГ БОРЦА

Члан 19.

Породица палог борца је породица лица које је у времену од 17. априла 1941. до 15. маја 1945. године погинуло, умрло или нестало вршећи војне дужности или друге дужности за војне циљеве у народноослободилачком рату, односно које је од ране, повреде, озледе или болести задобијене у том рату умрло до 15. маја 1946. године.

Чланови породице палог борца су и чланови породице лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима из члана 5. тачка 1. овог закона.

Члан 20.

Чланови породице палог борца су:

1) брачни друг, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад које је погинули, умрли или нестали борац издржавао најмање последњу годину дана пре смрти (у даљем тексту: ужа породица);

2) родитељи, као и очух, маћеха и усвојилац који су погинулог, умрлог или несталог борца издржавали најмање последњих пет година пре смрти дла које је борац издржавао последн,^ пет година пре своје смрти;

3) дед и баба по оцу и мајци.

Члан уже породице је и ванбрачна жена погинулог, умрлог или несталог борца која је пре 9. маја 1946. године с борце^ живела дуже време, или краће време ако је с њим имала деце а брак није закључен из оправданих разлога.

Сматраће се да је постојало издржавање у смислу става 1 тач. 1 и 2. овог члана и за време за које је погинули, умрли или нестали борац услед ратних околности био спречен да издржава пасторка, очуха, маћеху или усвојиоца, а сматраће се и да су очух, маћеха или усвојилац за то време издржавали погинулог умрлог или несталог борца.

Глава V ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ ВОЈНОГ ИНВАЛИДА

Члан 21.

Чланови породице војног инвалида су:

1) брачни друг, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад које је војни инвалид издржавао најмање последњу годину пре смрти, односно пре наступања инвалидитета (у даљем тексту: ужа породица војног инвалида);

2) родитељи, као и очух, мећеха или усвојилац који су се о војном инвалиду старали последњих пет година пре смрти војног инвалида, или које је војни инвалид издржавао последњих пет година;

3) дед и баба по оцу и мајци.

Чланови породице мирнодопских војних инвалида и лица која су погинула или умрла од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 11. до 13. овог закона, јесу само лица из става 1. тач. 1 и 2. овог члана.

Глава IV ОСНОВНА ПРАВА

Члан 22.

Основна прва војног инвалида су:

- 1) лична инвалиднина;
- 2) додатак за негу и помоћ од стране другог лица;
- 3) ортопедски додатак;
- 4) стални инвалидски додатак;
- 5) здравствена заштита и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 6) бањско и климатско лечење;
- 7) бесплатна и повлашћена возња;
- 8) накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту;
- 9) право на путничко моторно возило.

Члан 23.

Основна права члана породице палог борца су:

- 1) породична инвалиднина;
- 2) увећана породична инвалиднина;
- 3) стални инвалидски додатак;
- 4) здравствена заштита и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 5) бесплатна и повлашћена возња;
- 6) накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту;

Основна права утврђена у ставу 1. овог члана за чланове породице палог борца имају и чланови породице лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима из члана 5. тачка 1. и чл. 6 и 8. овог закона.

Члан 24.

Ради остваривања права по овом закону војни инвалиди разврставају се у групе војног инвалидитета према степену оштећења организма израженом у проценту.

Процент војног инвалидитета одређује се сразмерно оштећењу организма које је настало као последица; ране, повреде озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом.

За одређивање процента војног инвалидитета узимају се у обзир и: оштећења организма настала услед употребе стандард. них лекова, операција и других терапеутских подухвата ради лечења од рана, повреда, озледа и болести задобијених под околностима предвиђеним овим законом и ношења ортопедских помагала; пол;

околности под којима је код малолетника и ратних заробљеника наступило оштећење организма услед психосоматских оштећења и поремећаја; губитак или тешко оштећење парног органа ако је други парни орган изгубљен или тешко оштећен услед последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом.

Члан 25.

Према проценту инвалидитета, војни инвалиди се разврставају у десет група војног инвалидитета, и то:

I група инвалиди са 100% инвалидитета којим је за редован живот потребна нега и помоћ од стране другог лица;

II група инвалиди са 100% инвалидитета;

III група инвалиди са 90% инвалидитета;

IV група инвалиди са 80% инвалидитета;

V група инвалиди са 70% инвалидитета;

VI група инвалиди са 60% инвалидитета;

VII група инвалиди са 50% инвалидитета;

VIII група инвалиди са 40% инвалидитета;

IX група инвалиди са 30% инвалидитета;

X група инвалиди са 20% инвалидитета.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, по прибављеном мишљењу лекарских комисија које дају налаз и мишљење органима управе који решавају о правима по овом закону у другом степену, доноси пропис о утврђивању процента војног инвалидитета према степену оштећења организма и другим условима и критеријумима за утврђивање војног инвалидитета.

Члан 26.

При утврђивању процента војног инвалидитета, лицима код којих је под околностима из члана 7. и члана 12. став 3. овог закона наступило оштећење организма узима се одговарајући процент од целокупног општећења организма, с обзиром на природу болести и њен развитак, трајање и тежину ратних напора, односно напора при вршењу војне службе у оружаним снагама, као и с обзиром на друге околности које су у поједином случају утицале на болест.

Процент војног инвалидитета утврђен коначним решењем по ставу 1. овог члана по основу погоршања болести, који је одређен при првом утврђивању војног инвалидитета, не може се доцније повећати, без обзира на даље погоршање оштећења организма.

При утврђивању процента војног инвалидитета лицу које је после 15. маја 1945. године остало на одслужењу обавезног војног рока, па је пре истека тог рока отпуштено из Југословенске народне армије услед погоршања болести задобијене при вршењу војне дужности у рату, по којој му није признато својство ратног војног инвалида, неће се примењивати одредбе ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 27.

После смрти војног инвалида од I до VII групе, чланови његове породице, као и чланови породице лица погинулог или умрлог од последица ране, повреде или озледе задобијене под околностима из чл. 11. и 13, односно умрлог од болести

задобијене под околностима из члана 12. овог закона, имају право на породичну инвалиднину, здравствену заштиту и бесплатну и повлашћену возњу и на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту.

Члан 28.

Чланови уже породице војног инвалида I и II групе и чланови уже породице војног инвалида III и IV групе коме је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, као и деца војног инвалида од III до VII групе, имају право на здравствену заштиту у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 29.

У случају смрти војног инвалида, чланови домаћинства са којима је војни инвалид живео последњу годину живота, односно лице које се о војном инвалиду старало у току последње године његовог живота, имају прво на новчану помоћ.

Лице које превезе посмртне остатке војног инвалида којц умре ван свог пребивалишта на путу за здравствену организацију удруженог рада, у тој организацији или при повратку из те организације, има право на накнаду трошкова превоза посмртних остатака војног инвалида.

Члан 30.

Војни инвалид са пребивалиштем у иностранству има право на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и стални инвалидски додатак.

Чланови породице палог борца са пребивалиштем у иностранству имају право на породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину и стални инвалидски додатак.

После смрти војног инвалида од I до VII групе, чланови његове породице, као и чланови породице лица погинулих или умрлих од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 11. до 13. овог закона, са пребивалиштем у иностранству, имају право на породичну инвалиднину и стални инвалидски додатак.

Лица из ст. 1. до 3. овог члана, кад бораве на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, имају право на здравствену заштиту и бесплатну и повлашћену возњу, а војни инвалиди и право на бањско и климатско лечење, под условима прописаним овим законом.

Члан 31.

Основна права утврђена овим законом немају:

1) лица која су пребегла непријатељу или су побегла из војске или са војне дужности;

2) лица која ус се сама ранила или повредила ради избегавања војне дужности;

3) лица осуђена правоснажном судском пресудом због учествовања на страни окупатора или његових помагача против партизанских одреда, Народноослободилачке војске и парти

задских одреда Југославије, Југословенске армије или савезника

Југославије.

Основна права прописана овим законом немају чланови породице лица из става

1. овог члана, као и чланови породица који су осуђени за дела из става 1. тачка 3. овог члана.

1. Лична инвалиднина

Члан 32.

Лична инвалиднина војних инвалида одређује се у месечном износу, према групи војног инвалидитета.

Месечни износ личне инвалиднине војног инвалида I групе одређује се у висини просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији из претходне године, увећаног за 52%.

Месечни износ личне инвалиднине војних инвалида од II до X групе одређује се у проценту од личне инвалиднине војног инвалида I групе и износи:

Група	Процент
II	72,47%
III	54,83%
IV	40,49%
V	28,83%
VI	17,87%
VII	12,09%
VIII	5,83%
IX	4,35%
X	2,94%

2. Породична инвалиднина и увећана породична инвалиднина

Члан 33.

Чланови уже породице палог борца, чланови уже породице војног инвалида од I до VII групе, после његове смрти, и чланови уже породице лица које је погинуло или умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 11. до 13. овог закона, имају право на породичну инвалиднину под следећим условима:

1) удова кад наврши 45 година живота или удовац кад наврши 60 година живота, као и пре навршених' .45, односно 60 година живота ако су неспособни за привређивање;

2) деца, усвојеници и пасторчад до навршене 15. године живота, односно ако су на школовању, до краја прописаног трајања редовног школовања, а најдоцније до навршене 26. године живота, а ако су неспособни за привређивање за време док та неспособност траје, под условом да је неспособност наступила пре навршене 15. године, односно 26. године живота. Ако је школовање прекинуто због служења војног рока или болести, ова лица могу користити право на породичну инвалиднину и за време служења војног рока, односно боловања, и то до навршене 26. године живота, а после тога највише још за онолико времена колико су због служења војног рока, односно болести изгубила од редовног школовања, ако је редовно школовање продужено пре навршене 26. године живота;

3) лице из тачке 2. овог става за време ванредног школовања на првој години више школе, односно факултета или друге високе школе, под условом да је на

прву годину студија уписано у години у којој је завршило средњу школу и да је незапослено.

Ако ужу породицу сачињавају брачни друг са једним или више чланова породице из става 1. тачка 2. овог члана, брачни друг има право на породичну инвалиднину као сауживалац са њима, без обзира на услове из става 1. тачка 1. овог члана, и то док и једно од те деце има право на инвалиднину.

Изузетно од одредаба става 1. тачка 1. и става 2. овог члана, брачни друг војног инвалида који је у време смрти био корисник додатка за негу и помоћ од стране другог лица има право на породичну инвалиднину независно од услова предвиђених у тим одредбама, ако је са војним инвалидом живео у брачној заједници и у заједничком домаћинству последњих пет година пре његове смрти.

Члан 34.

Чланови породице из члана 20. став 1. тачка 2. и члана 21 став 1. тачка 2. овог закона, имају право на породичну инвалиднину у износима из члана 36. ст. 2. и 3. овог закона и ако су чланови уже породице остварили право на породичну инвалиднину.

Очух, маћеха или усвојилац који испуњава услове за признавање права на породичну инвалиднину има прече право од родитеља који није извршавао родитељске дужности према војном инвалиду.

Члан 35.

Дед и баба палог борца и умрлог ратног војног инвалида од I до VII групе имају право на породичну инвалиднину ако породичну инвалиднину не остварују чланови породице из члана 20. став 1. тач. 1. и 2. и члана 21. став 1. тач. 1. и 2. овог закона.

Ако породицу сачињавају дед и баба по оцу и дед и баба по мајци, право на породичну инвалиднину имају дед и баба који су се старали о подизању и васпитању лица од кога изводе своје право, односно дед и баба које је то лице издржавало.

Члан 36.

Основ за одређивање висине породичне инвалиднине је месечни износ личне инвалиднине војног инвалида I групе.

Породична инвалиднина за једног корисника породичне инвалиднине износи 6,51% месечно од основа из става 1, овог члана.

Породична инвалиднина за једног корисника породичне инвалиднине који је то право остварио као члан породице палог борца износи 13,02% месечно од основа из става 1. овог члана.

Ако право на породичну инвалиднину остварују више чланова породице, за сваког сауживаоца износ породичне инвалиднине из става 2, односно става 3. овог члана повећава се за 50%.

Члан 37.

Ако породичну инвалиднину користе два или више чланова породице, породична инвалиднина припада сауживаоцима на равне делове.

Члан 38.

Родитељ палог борца чије је једино дете погинуло у рату под околностима из чл. 5, 6. и 8. овог закона, као и родитељ палог борца који је имао више деце па је једно

изгубило живот под истим околностима, а остала су изгубила живот као грађанске жртве рата (фапшстички терор, ратне операције, бомбардовање и др.), има право на породичну инвалиднину из члана 36. став 3. овог закона увећава се за 50%, под условом да ниједно од те деце није остварило пород и да тај родитељ доцније није имао друге деце.

Ако породичну инвалиднину по ставу 1. овог члана користи оба родитеља као сауживаоци, износ породичне инвалиднине одређен по члану 36. став 3. овог закона увећава се за 50%.

Члан 39.

Родитељ и брачни друг палог борца који немају деце, односно ако имају једно или више деце која су неспособна за привређивање, под условом да је та неспособност наступила пре 15 година живота детета, односно пре навршених 26 година живота ако је дете било на редовном школовању, као и дете палог борца без оба родитеља, имају, поред права на породичну инвалиднину, и право на увећану породичну инвалиднину.

Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана износи 34,72% од месечног износа личне инвалиднине војног инвалида I групе.

Ако више лица из става 1. овог члана испуњава услове за признавање права на породичну инвалиднину, увећана породична инвалиднина у износу из става 2. овог члана припада сваком од њих.

Члан 40.

Право на породичну инвалиднину и увећану породичну инвалиднину има, под условима прописаним овим законом, и војни инвалид.

Члан 41.

Чланови породице који испуњавају услове за признавање права на породичну инвалиднину по два или више лица, имају право на породичну инвалиднину у несмањеном износу по сваком од тих лица, с тим да право на увећану породичну инвалиднину из члана 39. овог закона могу остварити само по једном лицу.

3. Додатак за негу и помоћ од стране другог лица

Члан 42.

На додатак за негу и помоћ од стране другог лица има право:

- 1) војни инвалид I групе;
- 2) војни инвалид II, III и IV групе код кога је оштећење организма наступило независно од војног инвалидитета које је, заједно са војним инвалидитетом, једнако оштећењу организма војног инвалида I групе.

Војни инвалиди из става 1. овог члана ради остваривања права на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, разврставају се у три степена, и то:

1) у први степен војни инвалиди I групе који су потпуно неспособни за обављање свих основних животних потреба и којима је неопходна непрекидне нега и помоћ од стране другог лица;

2) у други степен остали војни инвалиди I групе, као и војни инвалиди II, III и IV групе, чија је неспособност једнака неспособности војних инвалида I групе разврстаних у први степен додатка;

3) у трећи степен војни инвалиди II, III и IV групе чија је неспособност једнака неспособности војних инвалида I групе разврставаних у други степен додатка.

Члан 43.

Основ за одређивање висине додатка за негу и помоћ од стране другог лица је месечни износ личне инвалиднине војног инвалида I групе.

Додатак за негу и помоћ од стране другог лица износи месечно:

- 1) за први степен 85,73% од основа;
- 2) за други степен 65,95% од основа;
- 3) за трећи степен 46,17% од основа.

Члан 44.

Војном инвалиду кориснику додатка за негу и помоћ од стране другог лица, кад је смештен у здравственој или другој организацији удруженог рада у којој су му обезбеђени потребна нега и помоћ, не припада тај додатак за време преко три месеца које проведе у таквој организацији, осим ако сам сноси трошкове смештаја и опскрбе.

Члан 45.

Војни инвалид корисник додатка за негу и помоћ од стране другог лица има право на накнаду износа који је као обвезник плаћања доприноса из личног дохотка платио за лице које му пружа негу и помоћ са којим је закључио уговор о радном односу.

Накнада из става 1. овог члана не може бити већд, од износа доприноса на основу коју чини додатак за негу и помоћ од стране другог лица на који војни инвалид има право.

4. Ортопедски додатак

Члан 46.

Право на ортопедски додатак има војни инвалид коме је војни инвалидитет утврђен због тежих оштећења организма која су непосредна последица задобијене ране, повреде, озледе или болести која је проузроковала ампутацију екстремитета или тешко оштећење функције екстремитета, као и због потпуног губитка вида на оба ока.

Оштећења организма из става 1. овог члана разврставају се у четири степена, према тежини, врсти и узроку оштећења.

Члан 47.

Основ за одређивање висине ортопедског додатка је месечни износ личне инвалиднине војног инвалида I групе.

Ортопедски додатак износи месечно:

- 1) за први степен 28,93% од основа;
- 2) за други степен 22,08% од основа;
- 3) за трећи степен 14,22% од основа;
- 4) за четврти степен 6,88% од основа.

Ортопедски додатак из става 2. тачка 1. овог члана повећава се за 25% војном инвалиду код кога постоји комбинација више оштећења првог степена.

5. Стални инвалидски додатак

Члан 48.

Стални инвалидски додатак за војне инвалиде са пребивалиштем у иностранству одређује се зависно од групе војног инвалидитета, степена додатка за негу и помоћ од стране другог лица, степена ортопедског додатка у које је војни инвалид разврстан и имовног стања војног инвалида.

Стални инвалидски додатак за корисника породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству одређује се зависно од броја сауживалаца и имовног стања корисника породичне инвалиднине.

Месечни износ сталног инвалидског додатка за војне инвалиде и кориснике породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству утврђује Савезно извршно веће у складу са критеријумима из ст. 1. и 2. овог члана.

6. Усклађивање инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедског додатка и сталног инвалидског додатка

Члан 49.

Месечни износ личне, породичне и увећане породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка усклађују се с порастом просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, најмање два пута у току године. Начин и рокове усклађивања тих примања у току године утврђује савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида.

Коначно усклађивање месечних новчаних износа из става 1. овог члана врши се почетком наредне године, према порасту просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији у претходној години.

Разлика између месечних новчаних износа из става 1. овог члана исплаћених у претходној години износа тих примања утврђених по ставу 2. овог члана исплаћује се за целу претходну годину.

Функционер који руководи савезним органом управе надлежним за питања бораца и војних инвалида утврђује месечне новчане износе личне, породичне и увећане породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка по одредбама ст. 1. и 2. овог члана на основу званичних података савезне организације надлежне за послове статистике.

Члан 50.

У случају промене паритета динара у односу на стране валуте, војном инвалиду и кориснику породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству исплаћују се новчана примања у валути и најмање у износима који су му исплаћивани по овом закону до дана промене паритета динара.

Новчана примања у иностранству из става 1. овог члана Савезно извршно веће може повећати узимајући у обзир пораст трошкова живота у земљама у којима живе та лица, као и однос пораста новчаних примања корисника истих основних права са пребивалиштем у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији према порасту трошкова живота у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији.

7. Здравствена заштита и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите

Члан 51.

Војни инвалид који не испуњава услове за остваривање права на здравствену заштиту по прописима у области* здравства, има по овом закону право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем права на здравствену заштиту, у обиму прописаном за раднике осигуранике самоуправне интересне заједнице здравства на чијем подручју има пребивалиште, ако овим законом није друкчије прописано.

Члан 52.

Корисник породичне инвалиднине, дете војног инвалида од I до VII групе које испуњава услове из члана 33. став 1. тач. 2. и 3. овог закона, брачни друг војног инвалида I и II групе и брачни друг војног инвалида III и IV групе коме је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, који не испуњавају услове за остваривање права на здравствену заштиту по прописима области здравства, имају по овом закону право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем права на здравствену заштиту у обиму прописаним за раднике осигуранике самоуправне интересне заједнице здравства на чијем подручју имају пребивалиште.

Члан 53.

Војни инвалид и лица из члана 52. овог закона остварују право на здравствену заштиту утврђено овим законом у самоуправној интересној заједници здравства на чијем подручју имају пребивалиште, на начин и по поступку који су прописани у тој заједници.

Члан 54.

Војном инвалиду и лицу из става 52. овог закона, који по прописима у области здравства имају право на здравствено осигурање обезбеђују се облици здравствене заштите и новчане накнаде у вези са остваривањем права на здравствену заштиту који су прописани за раднике осигуранике самоуправне интересне заједнице здравства на чијем подручју имају пребивалиште који нису обухваћени прописима по основу којих имају право на ту заштиту.

Члан 55.

Ако је прописима којима се уређује остваривање накнаде личног дохотка за време привремене спречености за рад прописна мања накнада личног дохотка од основа за накнаду, војни инвалид има право на накнаду личног дохотка за време привремене спречености за рад у висни од 100% од основа за накнаду, ако је:

- 1) услед болести или повреде привремено неспособан за рад, односно ако је ради лечења и медицинских испитивања смештен у стационарну здравствену или другу специјализовану организацију удруженог рада;
- 2) спречен да ради због одређеног лечења или медицинских испитивања која се не могу вршити ван његовог радног времена;
- 3) упућен на бањско и климатско лечење;
- 4) изолован као клицоноша или због појаве заразне болести у његовој околини.

Члан 56.

Исплатилац накнаде личног дохотка за време привремене спречености за рад исплатиће војном инвалиду, у случајевима привремене спречености за рад из члана 55. овог закона, накнаду личног дохотка у висни 100% од основа за накнаду, а разлику између тог износа и накнаде личног дохотка утврђене у складу са прописима којима се регулише накнада личног дохотка надокнадиће од надлежног органа који о правима по овом закону решава у првом степену.

Члан 57.

Војном инвалиду кориснику пензије или новчане накнаде за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском

осигурању исплаћују се та примања у несмањеном износу док се налази у здравственој или другој специјализованој организацији удруженог рада у којој су му обезбеђени смештај и исхрана.

Ако у самоуправној интересној заједници пензијског и инва• лидског осигурања прописано да корисник пензије, односно новчане накнаде за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању нема право на та примања у пуном износу, док се налази у стационарној здравственој или другој специјализованој организацији удруженог рада у којој су му обезбеђени смештај и исхрана.

Ако је у самоуправној интересној заједници пензијског и инвалидског осигурања прописано да корисник пензије, односно новчане накнаде за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању нема право на та примања у пуном износу, док се налази у стационарној здравственој или другој специјализованој организацији удруженог рада у којој су му обезбеђени смештај и исхрана, заједница ће исплатити кориснику тих примања војном инвалиду пун износ пензије, односно новчане накнаде за телесно оштећење, а разлику ће надокнадити од надлежног органа који о правима по овом закону решава у првом степену.

Члан 58.

Војни инвалид коме је поводом коришћења права на здравствену заштиту ван његовог пребивалишта одређен пратилац има, за време путовања и боравка у другом месту, право на накнаду за исхрану и смештај за пратиоца, у висини која је утврђена на основу члана 73. овог закона, ако се накнада за исхрану и смештај за пратиоца не обезбеђује у самоуправној интересној заједници здравства зна чијем подручју има пребивалиште.

Члан 59.

Војни инвалид не учествује у трошковима коришћења здравствене заштите, осим за коришћење лекова и необавезне имунизације.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, кад војни инвалид користи лечење уз примену природног фактора по прописима о здравственом осигурању и здравственој заштити, не ослобађа се од учешћа у трошковима за то лечење, ако је учешће утврђено тим прописима.

Надлежан орган у републици, односно у аутономној покрајини надокнађује организацији удруженог рада која пружи здравствене услуге војном инвалиду износе прописане у самоуправној интересној заједници здравства наиме учешћа осигураника у трошковима здравствених услуга.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана примењују се и на кориснике породичне инвалиднине по овом закону који су то право остварили као чланови породице палог бораца.

8. Бањско и климатско лечење

Члан 60.

Војни инвалид, под условима прописаним овим законом и прописима донесеним на основу овог закона, има право на бањско и климатско лечење.

Члан 61.

Бањско и климатско лечење, у смислу овог закона јесте лечење које је неопходно као наставак лечења од болести које су прописане као индикације за то лечење, а које се обавља у специјализованим здравственим организацијама удруженог рада у којима се у лечењу примењује и природни фактор, другим здравственим организацијама удруженог рада у којима се лечење обавља претежно природним фактором, као и организацијама удруженог рада основаним за лечење, одмор и рекреацију бораца и војних инвалида у којима се у лечењу примењује природни фактор.

Члан 62.

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини, у складу са основама за закључивање уговора које утврди савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, закључује уговоре о бањском и климатском лечењу војних инвалида са организацијама из члана 61. овог закона.

Уговорима из става 1. овог члана нарочито се утврђује обим и квалитет здравствених и других услуга које те организације пружају корисницима, цене тих услуга и друга међусобна права и обавезе.

Уговори из става 1. овог члана не могу се закључити под неповољнијим условима од услова под којима се овај облик здравствене заштите обезбеђује осигураницима радницима.

9. Бесплатна и повлашћена возња

Члан 63.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине има право на бесплатну возњу у унутрашњем саобраћају железницом, бродом и аутобусом, кад је од надлежног органа у републици, односно аутономној покрајини упућен или позван у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом или коришћења бааског и климатског лечења по овом закону.

Ако се на реализацији на којој треба да се изврши путовање не обавља превоз средствима јавног саобраћаја, лица из става 1. овог члана имају право на новчану накнаду трошкова превоза.

Члан 64.

Војни инвалид има право на повлашћену возњу у унутрашњем саобраћају, железницом, бродом, аутобусом и авионом, и то:

1) за три путовања годишње железницом, бродом и аутобусом уз повластицу од 75% од редовне цене;

2) за два путовања годишње авионом уз повластицу од 50% од редовне цене.

Члан 65.

Корисник породичне инвалиднине има право на једно бесплатно путовање годишње, железницом, бродом и аутобусом, ради обиласка гроба палог бораца по коме су му призната права по овом закону, а који није сахрањен у месту пребивалишта корисника породичне инвалиднине.

Корисник породичне инвалиднине има право на бесплатну возњу и за пратиоца кад користи право из става 1. овог члана ако му је по оцени надлежног лекара појединца, потребан пратилац за време путовања.

Члан 66.

Корисник породичне инвалиднине има право на једну повлашћену возњу годишње, у унутрашњем саобраћају, железницом, бродом или аутобусом, уз повластицу од 75% од редовне цене.

Члан 67.

Под једним путовањем у смислу чл. 64. до 66. овог закона подразумева се одлазак из полазног у упутно место (возња у

одласку) и повратак из упутног у полазно место или оје друго цесто (возња у повратку).

Члан 68.

Кад војни инвалид I до IV групе, коме је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, путује ради остваривања, односно коришћења права по овом закону, има право на бесплатну возњу за лице које му за време путовања пружа негу и помоћ.

Војни инвалид из става 1. овог члана има право на бесплатну возњу за пратиоца и кад користи повлашћену возњу по овом закону.

Војни инвалид коме је одређен пратилац за време путовања ради коришћења бањског и климатског лечења има право на бесплатну возњу и за пратиоца, у одласку и повратку.

Кад деца корисници породичне инвалиднине до навршене 15. године путују у друго место због тога што их је надлежни орган позвао или упутио ради остваривања права по овом закону, имају право на бесплатну возњу за пратиоца.

10. Право на путничко моторно возило

Члан 69.

Војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно због ампутације или тешких оштећења доњих екстремитета, изједначених са ампутацијом екстремитета, и војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно по основу губитка вида на оба ока, има право на путничко моторно возило домаће производње запремине до 1.000 цм³.

Војни инвалид из става 1. овог члана који купи путничко моторно возило чија

је запремина већа од 1.000 цм³ има право на новчану накнаду у износу цене возила које купи, с тим што та накнада не може бити већа од износа цене возила из става 1. овог члана.

Војни инвалид може поново остварити право на путничко моторно возило по истеку седам година од дана преузимања раније примљеног, односно купљеног возила.

1. Помоћ у случају смрти

Члан 70.

У случају смрти војног инвалида, лица из члана 29. став 1. овог закона имају право на једнократну помоћу висини двомесечног износа личне инвалиднине умрлог војног инвалида.

Износ помоћи у случају смрти из става 1. овог члана не може бити мањи од месечног износа личне инвалиднине која је припадала војном инвалиду III групе у време смрти војног инвалида.

Право из става 1. овог члана може се остварити ако није остварено право на накнаду трошкова сахране по савезним законима којима се уређују основна права носилаца “Партизанске споменице 1941”, лица одликованих Орденом народног хероја, учесника пшанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године и лица одликованих орденом Карађорђевог звезда с мачевима.

2. Накнада за исхрану и смештај

Члан 71.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине има право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту кад је од надлежног органа у републици, односно аутономној покрајини упућен или позван у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом или за време путовања ради коришћења права на бањско и климатско лечење по овом закону.

Право на накнаду из става 1. овог члана има и лице које је поднело захтев за признавање својства војног инвалида или права на породичну инвалиднину по овом закону ако му је коначним решењем признато то својство, односно право.

Кад војни инвалид I до IV групе, коме је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, путује ради остваривања, односно коришћења права по овом закону, има право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту за лице које му за време путовања пружа негу и помоћ.

Војни инвалид коме је одређен пратилац за време путовања ради коришћења бањског и климатског лечења има право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту и за цратиоца, у одласку и повратку.

Кад деца корисници породичне инвалиднине до навршене 15. године путују у друго место због тога што их је надлежни орган упути, односно позвао ради остваривања права по овом закону, имају право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту за пратиоца.

Члан 72.

Војни инвалид коме је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица и војни инвалид коме није признато то право, а чије је укупно здравствено

стање, по мишљењу лекарске комисије, такво да му је неопходна стална нега и помоћ од стране другог лица и чија је ухупна неспособност једнака неспособности војног инвалида I групе, има право на накнаду трошкова за исхрану и смештај за лице које му пружа негу и помоћ за време бањског и климатског лечења у специјализованој здравственој организацији удруженог рада у којој се у лечењу примењује и природни фактор, односно у здравственој организацији удруженог рада у којој се лечење обавља претежно природним фактором, ако та организација не обезбеђује негу и помоћ од стране другог лица.

13. Посебне одредбе

Члан 73.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида доноси прописе: о медицинским индикацијама за разврставање војних инвалида од I до IV групе према степену потребе за негом и помоћи од стране другог лица и групи војног инвалидитета; о оштећењима организма на основу којих војни инвалид има право на ортопедски додатак у разврставању тих оштећења у степене; о индикацијама и контраиндикацијама за бањско и климатско лечење војних инвалида, трајању тог лечења, условима, поступку и начину остваривања тог права; о начину остваривања и коришћења права на бесплатну и повлашћену возњу, на накнаду трошкова превоза и на накнаду трошкова превоза посмртних остатака војних инвалида; о оштећењима организма по основу којих војни инвалид има право на моторно возило и врсти моторног возила; о висини и условима коришћења накнаде за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, по прибављеном мишљењу савезног органа управе надлежног за послове финансија, прописује начин исплате инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедског додатка и других новчаних примања по овом закону начин вођења евиденције о извршеним исплатама и достављања извештаја о утрошеним средствима по овом закону, као и прекршаје за повреду тих прописа.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида може прописати специјална помагала за војне инвалиде код којих постоји губитак вида на оба ока.

Члан 74.

Инвалиднина и ортопедски додатак могу бити предмет извршења или обезбеђења:

- 1) до половине за обавезе законског издржавања;
- 2) до трећине за остале обавезе.

Глава VII КОРИШЋЕЊЕ И ПРЕСТАНАК ПРАВА

Члан 75.

Својство војног инвалида може се стећи само на основу оштећења организма које је настало услед ране, повреде, или озледе задобијене под околностима из чл. 5, 6, 8, 11. и 13. овог закона која је оставила видне трагове.

Под видним траговима, у смислу става 1. овог члана, подразумевају се јасно видљиви трагови на површини тела и видљива оштећења унутрашњих органа утврђена одговарајућим дијагностичким методама.

Члан 76.

Војни инвалид странац може користити право на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица. ортопедски додатак и стални инвалидски додатак под условом да, по основу оштећења организма по коме му је то својство признато, не остварује новчана примања од стране државе.

Странац који испуњава услове прописане овим законом за изнавање Права на породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину и стални инвалидски додатак може користити та права под условом да по истом основу не остварује новчана примања од стране државе.

Члан 77.

Војни инвалид има право на инвалиднину, додатак за негу и Помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и стални инвалидски додатак од првог дана наредног месеца после дана испуњења услова прописаних овим законом за признавање тих права ако је захтев поднео у року од три месеца од дана испуњења услова, односно од првог дана наредног месеца по подношењу захтева ако је захтев поднео по истеку тог рока.

Члан породице палог борца, члан породице лица које је погинуло или умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобије под околностима из чл. 11. до 13. овог закона и члан породице војног инвалида од I до VII групе има право на породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину и стални инвалидски додатак од првог дана наредног месеца после дана испуњења услова прописаних овим законом за признавање тих права ако је захтев поднео у року од три месеца од дана испуњења услова, односно од првог дана наредног месеца по подношењу захтева ако је захтев поднео по истеку тог рока.

Даном испуњења услова за остваривање права по основу болести задобијене под околностима из члана 12. овог закона сматра се дан отпуштања из оружаних снага.

Право на здравствену заштиту, бањско и климатско лечење, бесплатну/и повлашћену вожњу, надокнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту и право на путничко моторно возило може се користити само онда кад решење о признавању права на инвалиднину постане коначно.

Војни инвалид користи здравствену заштиту по овом закону и за време од три месеца од дана престанка својства војног инвалида. Војни инвалид коме је војни инвалидитет утврђен привремено користи здравствену заштиту по овом закону и за време од три месеца по истеку последњег дана периода за који је војни инвалидитет утврђен привремено.

Члан породице војног инвалида који је остварио право на здравствену заштиту по овом закону користи здравствену зашти-

ту и за време од три месеца од дана престанка својства војног инвалида, односно од дана смрти војног инвалида.

Члан 78.

Ако мирнодопски војни инвалид за исто оштећење организма стекне право на новчану накнаду за телесно оштећење или инвалидску пензију по прописима о

пензијском и инвалидском осигурању, може, по сопственом избору, користити право на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак по овом закону, или право на новчану накнаду за телесно оштећење, односно инвалидску пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Мирнодопски војни инвалид који изабере и користи право на новчану накнаду за телесно оштећење или инвалидску пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, може остварити остала права по овом закону, осим права на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак.

Члан 79.

Ако ратни војни инвалид за исто оштећење организма стекне право на новчану накнаду за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, може, по сопственом избору, користити право на личну инвалиднину по овом закону или право на новчану накнаду за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 80.

Војни инвалид који по овом закону има право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица и испуњава услове за остваривање права на овај додатак или друго слично право по истом или другом основу по другим прописима, може, по сопственом избору, користити право на тај додатак само по овом закону или по другом пропису.

Члан 81.

Ако мирнодопски војни инвалид стекне право на новчану накнаду за телесно оштећење или инвалидску пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању на основу новог оштећења организма на које није утицао његов ранији војни инвалидитет, и даље ће користити права по овом закону.

Ако мирнодопски војни инвалид стекне право на инвалидску пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању на основу новог оштећења организма на који је утицао његов ранији војни инвалидитет, и даље ће користити права по овом закону у следећим случајевима:

1) ако је ново оштећење организма настало као последица повреде на раду или као последица професионалног обољења у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању;

2) ако је ново оштећење организма настало као последица болести или повреде ван рада, под условом да је као мирнодопски војни инвалид, до наступања новог оштећења организма, провео најмање пет година у радном односу са пуним радним временом.

Мирнодопски војни инвалид који не испуњава услове из става 2. овог члана, док користи право на инвалидску пензију, не може по овом закону остварити право на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак.

Члан 82.

Одредбе чл. 78, 79. и 81. овог закона примењиваће се и онда кад корисник новчане накнаде за телесно оштећење или инвалидске пензије по прописима о пензијском и инвалидском осигурању доцније стекне својство војног инвалида по овом закону.

Члан 83.

Одредбе чл. 78, 81. и 82. овог закона примењиваће се и у односу на право на породичну инвалиднину чланова уже породице и родитеља лица наведених у тим члановима, после њихове смрти.

Чланови уже породице, односно родитељи из става 1. овог члана који користе право на породичну пензију, по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, не могу користити ни остала права по овом закону.

Члан 84.

Војни инвалиди и корисници породичне инвалиднине који користе права по овом закону дужни су да надлежном органу у републици, односно аутономној покрајини пријаве промену која утиче на коришћење и престанак тих права.

Члан 85.

Права по овом закону могу се користити док постоје услови за коришћење тих права прописаних овим законом.

Члан 86.

Права по овом закону не могу се пренети на друго лице.

Члан 87.

Лична, породична и увећана породична инвалиднина, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и стални инвалидски додатак исплаћују се у месечним износима, и то унапред.

Члан 88.

Права по овом закону која се стичу по основу ране, повреде или озледе не застаревају.

У погледу застарелости новчаних примања по овом закону која доспевају месечно примењују се одредбе савезног закона којим се уређује застарелост потраживања.

Једнократна новчана примања по овом закону застаревају за две године.

Члан 89.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону престају брачном другу ступањем у брак, осим ако је та права стекао по основу неспособности за привређивање удова пре навршених 45 година живота, односно удовац пре навршених 60 година живота.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону престају брачном другу који не врши родитељске дужности према деци са којом користи породичну инвалиднину. Ако родитељ настави вршење родитељске дужности, може наставити да користи та права за време док деца користе породичну инвалиднину.

Кориснику породичне инвалиднине који је право на породичну инвалиднину стекао по основу неспособности за привређивање, престаје право на породичну инвалиднину за привређивање, престаје право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону даном заснивања радног односа, осим ако испуњава услове у погледу година живота за остваривање права на породичну инвалиднину у смислу члана 33. став 1. тачка 1. овог закона.

Члан 90.

Права по овом закону губе војни инвалиди и чланови породпце палог борца и војног инвалида ако су осуђени правоснажном судском пресудом због дела предвиђених у члану 31. став 1. тачка 3. овог закона.

Права по овом закону губе и чланови породице војног инвалида који је изгубио права по овом закону због дела предвиђених у члану 31. став 1. тачка 3. овог закона.

Војни инвалид, односно члан породице палог борца и војног инвалида коме су амнестијом или помиловањем укинута правне последице осуде, може остварити права по овом закону најраније од првог дана наредног месеца после доношења акта о амнестији или помиловању.

Члан 91.

Војни инвалиди и корисници породичне инвалиднине који су правоснажном судском пресудом осуђени на казну затвора дужу од шест месеци за кривична дела против основа социјалистичког самоуправног друштвеног уређења и безбедности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, као и за кривична дела против привреде и јединства југословенског тржишта, не могу користити права стечена по овом закону док се налазе на издржавању казне.

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини може одобрити да се члановима породице војног инвалида од I до VII групе који се налази на издржавању казне затвора дуже од шест месеци за кривична дела из става 1. овог члана, за то време исплаћује износ породичне инвалиднине утврђен у смислу члана 36. ст. 1. и 2. овог закона ако у погледу прихода испуњава услове за остваривање права на месечно новчано примање по републичком, односно покрајинском пропису којим се уређују права војних лица и чланова њихових породица.

Ако се против војног инвалида или корисника породичне инвалиднине води кривични поступак за кривична дела наведена у ставу 1. овог члана, за време док се налази у притвору, породици војног инвалида и породици корисника породичне инвалиднине исплаћује се половина његове инвалиднине и ортопедског додатка. Обустављена половина исплатиће се војном инвалиду, односно кориснику породичне инвалиднине ако кривични поступак буде обустављен правоснажном одлуком или ако војни инвалид, односно корисник породичне инвалиднине буде правоснажном пресудом ослобођен од оптужбе, односно ако оптужба против њега буде одбијена, али не због ненадлежности суда.

Глава VIII ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 92.

О правима по овом закону решава надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини.

Члан 93.

Чињеница да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из чл. 5, 6, 8, 11. и 13. овог закона утврђује се само писменим доказним средствима. Изјава странке и других лица, без обзира у ком облику је саопштена, не сматра се писменим доказним средством.

Писменим доказним средством у смислу става 1. овог члана за утврђивање чињенице да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из члана 5. тачка 2. овог закона сматра се и медицинска документација о њиховом лечењу непосредно после рата, а најдоцније до 15. маја 1946. године.

Члан 94.

Чињеница да је болест наступила под околностима из члана 12. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из времена службе у оружаним снагама или из периода од 30 дана по отпуштању из оружаних снага.

Члан 95.

Захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 5. тачка 2, члана 6. тачка 1. и члана 8.

став 1 овог закона, поднесен после 31. децембра 1952. године, као и захтев за обнову поступка по истом основу, неће се узимати у поступак.

Члан 96.

Чињеница да је лице од ког чланови породице изводе права по одредбама овог закона погинуло, умрло или нестало под околностима из члана 5. тачка 2, члана 6. тачка 1. и члана 8. став 1. овог закона утврђује се само писменим доказним средствима. Изјава странке и других лица, без обзира у ком облику је саопштена, не сматра се писменим доказним средством.

Члан 97.

Захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 12. ст. 1. до 3. овог закона може се поднети одмах по отпуштању из оружаних снага, а најдоцније у року од пет година од дана отпуштања.

Захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је умрло од болести задобијене под околностима из члана 12. ст. 1. до 3. овог закона може се поднети у року од пет година од дана смрти тог лица, а најдоцније у року од пет година од дана кад је отпуштено из оружаних снага.

Под отпуштањем из оружаних снага подразумева се прекидање обавезе служења војног рока, отпуштање војника из Југословенске народне армије по одслужењу војног рока или због неспособности за војну службу и отпуштање војних обвезника са војних вежби у јединицама и установама оружаних снага, у смислу прописа о војној обавези, као и отпуштање са школовања питомца војних школа.

Члан 98.

Јединица или установа Југословенске народне армије, надлежна за војно лице које је под околностима из члана 6. тач. 2 и 3. и члана 11. овог закона у Југословенској народној армији задобило рану, повреду или озледу услед које наступи оштећење организма, односно које под тим околностима погине или умре, покренуће одмах, по службеној дужности, поступак ради утврђивања узрока и околности под којима је то лице рањено, повређено, озлеђено, односно погинуло или умрло.

Поступак у смислу става 1. овог члана за војна лица у територијалној одбрани и за друга лица из члана 6. тачка 2, члана Ц. и члана 13. став 1. тач. 1. и 2. овог закона покреће надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини.

По завршеном поступку, надлежна војна јединица или војна установа, односно надлежни орган, издаће правно заинтересованом лицу уверење о околностима под којима се случај догодио, ради остваривања права по овом закону.

Члан 99.

Војни инвалидитет, право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, право на ортопедски додатак, право на путничко моторно возило, као и неспособност за привређивање као услов за остваривање права по овом закону утврђују се на основу налаза и мишљења надлежних лекарских комисија.

Члан 100.

Лекарску комисију која даје налаз и мишљење органу који у првом степену решава о правима по овом закону чине три члана, од којих су најмање два члана комисије лекари специјалисти.

Чланове лекарске комисије из става 1. овог члана именују надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини. Исти орган одређује седиште и подручје рада те комисије.

Члан 101.

Лекарску комисију која даје налаз и мишљење органу који у другом степену решава о правима по овом закону чине пет чланова, од којих су најмање четири члана комисије лекари специјалисти.

Чланове комисије из става 1. овог члана именује надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини. Исти орган одређује седиште и подручје рада те комисије.

Члан 102.

Војни инвалид се упућује на бањско и климатско лечење на основу одобрења лекарске комисије, односно комисије лекара вештака.

Лекарску комисију и комисију лекара вештака чине три члана од којих су најмање два члана лекари.

Чланове лекарске комисије и комисије лекара вештака из става 1. овог члана именује надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини. Исти орган одређује седиште и подручје рада комисије.

Члан 103.

О правима о овом закону решава у првом степену надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини.

По жалбама против решења донесених у првом степену решава надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини. Жалба одлаже извршење решења.

Члан 104.

Решење којим се утврђују војни инвалидитет, право на личну, породичну и увећану породичну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак, стални инвалидски додатак, право на путничко моторно

возило и право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем права на здравствену заштиту донесено у првом степену, подлеже ревизији.

Ревизију врши надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини који у другом степену решава о правима по овом закону.

Ако је против решења донесеног у првом степену изјављена жалба, о ревизији и жалби решава се истим решењем.

Ревизијом се одлаже извршење решења, осим решења којим је признато право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем права на здравствену заштиту.

Ако против решења из става 1. овог члана није изјављена жалба, орган који је донео то решење доставиће га, заједно са списима предмета органу надлежном за вршење ревизије, у року од осам дана од дана истека рока за жалбу.

Члан 105.

У вршењу ревизије надлежни орган може дати сагласност на решење, може га поништити или укинути и сам друкчије решити ствар или вратити предмет првостепеном органу на поновни поступак.

Надлежни орган ће у поступку ревизије поништити или укинути првостепено решење и, по правилу, сам решити ствар у корист или на штету странке ако утврди да су у првостепеном поступку непотпуно или погрешно утврђене чињенице, или да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која би била од утицаја на решење ствари, или утврди да су погрешно оцењени докази, или да је из утврђених чињеница изведен погрешан закључак у погледу чињеничног стања, или да је погрешно примењен пропис на основу кога је решена ствар.

Првостепени орган чије је решење у поступку ревизије поништено или укинуто и враћено на поновни поступак доноси ново решење. Ново решење подлеже ревизији у којој се испитује само да ли је у складу са разлозима због којих је раније првостепено решење поништено или укинуто.

У поступку ревизије, надлежни орган дужан је да прибави мишљење лекарске комисије из члана 101. овог закона. Кад је у питању утврђивање инвалидитета по основу болести из члана 7. и члана 12. став 3. овог закона и утврђивање степена оштећења организма на основу кога се стиче право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, лекарска комисија ће дати налаз и мишљење по извршеном прегледу војног инвалида.

Члан 106.

Ако против решења првостепеног органа које подлеже ревизији није изјављена жалба, а ревизија не буде извршена у року од три месеца од дана кад је другостепени орган примио предмет, сматра се да је ревизија извршена и да је дата сагласност на решење.

Ако лекарска комисија из члана 101. овог закона упуту на медицинско испитивање лице на које се односи решење које је у поступку ревизије, рок из става 1. овог члана почиње тећи од дана кад је та лекарска комисија доставила налаз и мишљење органу који врши ревизију.

Члан 107.

Против решења донетог по жалби, као и против решења донетог у вршењу ревизије ако је њиме измењено првостепено решење, може се водити управи спор.

Против решења донетог у поступку ревизије, којим је решење првостепеног органа поништено или укинуто и враћено на поновни поступак, не може се водити управни спор, без обзира на то да ли је на првостепено решење изјављена жалба.

Члан 108.

Надлежни орган, по службеној дужности, води поступак за доношење новог решења о правима војног инвалида коме је процент војног инвалидитета утврђен привремено, односно о правима корисника породичне инвалидине коме је право на породичну инвалиднину утврђено привремено по основу привремене неспособности за привређивање.

Решење из става 1. овог члана има правно дејство од првог дана наредног месеца по истеку важности решења којим су процент војног инвалидитета, односно неспособности за привређивање утврђени привремено.

Ако војни инвалид, односно корисник породичне инвалидине из става 1. овог члана не приступи на преглед, или на други начин онемогући да лекарска комисија из члана 100. овог закона да налаз и мишљење, сматраће се да је одустао од захтева за остваривање права по овом закону и поступак ће се обуставити.

Ако лице из става 1. овог члана поднесе поновни захтев за утврђивање процента војног инвалидитета, односно неспособности за привређивање, и, по том основу, за остваривање права по овом закону, ново решење има правно дејство од првог дана наредног месеца од дана подношења тог захтева.

Члан 109.

Ако код војног инвалида наступе промене које су од утицаја на права утврђена коначним решењем, војни инвалид може по истеку две године од дана доношења коначног решења, поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета у вези са насталом променом.

Прописом из члана 25. став 2. овог закона којим се уређује утврђивање процента војног инвалидитета утврдиће се оштећења организма по основу којих се може поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета и пре истека рока из става 1. овог члана.

Захтев из става 1. овог члана неће се узимати у поступак кад је својство војног инвалида признато по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 7. и члана 12. став 3. овог закона.

По захтеву поднетом у смислу става 1. овог члана поступак ће се покренути ако војни инвалид учини вероватним да је наступила промена од утицаја на утврђено право.

Сматра се да је учињено вероватним да је наступила промена у смислу става 4. овог члана ако војни инвалид о томе поднесе мишљење лекара специјалисте и ако посебна лекарска комисија од три члана лекара специјалиста коју именује надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини, на основу тог мишљења и друге медицинске документације, да мишљење да је вероватно настала промена из става 1. овог члана.

Захтев из става 1. овог члана одбациће се ако није учињено вероватним да је настала промена у смислу одредаба овог члана.

Против одлуке из става 6. овог члана не може се изјавити жалба.

Војни инвалид чији је захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета

одбијен, може поново поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета по истеку две године од дана доношења решења којим је захтев одбијен, а пре истека тог рока у случају оштећења организма утврђених у складу са ставом 2. овог члана.

Члан 110.

Одредбе члана 109. овог закона примењују се у поступку по захтеву за утврђивање процента војног инвалидитета које поднесе лице коме је престало својство војног инвалида због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента војног инвалидитета или који поднесе лице из члана 12. ст. 1. и 2. овог закона коме није признато својство војног инвалида због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента војног инвалидитета, под условом да је тај захтев поднесен у року од пет година од дана отпуштања из оружаних снага.

Члан 111.

Поступак за решавање о правима по овом закону, окончан решењем против кога нема редовног правног средства у управном поступку, може се обновити и по истеку рокова предвиђених за обнову поступка у савезном закону којим се уређује општи управни поступак, осим кад су у питању захтеви за признавање својства ратног војног инвалида по основу болести задобијене цод околностима из члана 5. тачка 2, члана 6. тачка 1. и члана 8. став 1. овог закона.

Ако је предлог за обнову поступка поднесен у року од пет година од дана достављања решења странци, у поступку обнове примењују се прописи који су важили у време доношења решења, а ако је предлог поднесен по истеку тог рока, у поступку обнове примењују се прописи који важе у време подношења Предлога за обнову поступка.

Права утврђена решењем донесеним у поступку обновљеном по предлогу странке припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења предлога за обнову поступка.

Чињенице на основу којих се доноси решење у обнови поступка покренутог по службеној дужности утврђују се свим доказним средствима подесним за утврђивање стања.

Члан 112.

Ако се ревизија решења из члана 104. став 1. овог закона није могла извршити у року из члана 106. овог закона због тога што војни инвалид, односно корисник породичне инвалиднине није приступио на преглед код лекарске комисије из члана 101. овог закона, лекарска комисија даје налаз и мишљење на основу постојеће медицинске документације.

Налаз и мишљење лекарске комисије из члана 101. овог закона могу послужити као разлог за обнову поступка ако нису употребљени у поступку ревизије због тога што су дати по протеклу рока за ревизију решења, прописаног у члану 106. овог закона.

Члан 113.

Решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку може се укинути по праву надзора ако је њиме повређен закон у корист појединца, а

на штету друштвене заједнице, у року од пет година од дана кад је решење постало коначно у управном поступку.

Члан 114.

У поступку за остваривање права по овом закону примењују се одредбе савезног закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није друкчије одређено.

У остваривању права по овом закону допуштена је жалба на првостепене одлуке донете у управним споровима.

Члан 115.

Решења којима је признато право на инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и друга новчана примања по овом закону, извршавају се по службеној дужности.

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини извршава решења из става 1. овог члана и води евиденцију о корисницима и извршеним исплатама по овом закону.

За кориснике права са пребивалиштем у иностранству, решења из става 1. овог члана извршава и исплату одобрава савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида.

Члан 116.

Трошкове поступка за остваривање права по овом закону сноси орган који води поступак.

Члан 117.

У поступку остваривања права по овом закону не плаћа се такса утврђена савезним прописом.

Члан 118.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида доноси пропис о раду лекарских комисија у поступку за остваривање права по овом закону.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида овлашћује се да одреди органе месно надлежне за решавање о правима по овом закону по захтевима странаца који имају пребивалиште у иностранству.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида прописује услове под којима се може одобрити исплата новчаних примања по овом закону лицима са пребивалиштем у иностранству.

Глава IX

ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ НОВЧАНИХ СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВА

Члан 119.

Средства за остваривање и коришћење права прописаних овим законом обезбеђују се у буџету федерације.

Средства из става 1. овог члана користе се под условима и на начин утврђен савезним законом, ако овим законом није друкчије прописано.

Члан 120.

За остваривање и коришћење права на здравствену заштиту по овом закону обавезу федерације чине сви трошкови здравствене заштите војних инвалида и лица из члана 52. овог закона који на ту заштиту нису осигурани по прописима у области здравства, а за војне инвалиде и лица из члана 52. овог закона који су осигурани на здравствену заштиту по прописима у области здравства у мањем обиму од обима прописаног у члану 51, односно 52. овог закона обавезу федерације чине трошкови за оне облике здравствене заштите који нису обухваћени прописима на основу којих су осигурани на здравствену заштиту, а који су прописани за раднике осигуранике, односно чланове породице радника осигураника самоуправне интересне заједнице здравства на чијем подручју имају пребивалиште.

Средства за остваривање и коришћење здравствене заштите војних инвалида и корисника здравствене заштите по овом закону надокнађују се самоуправним интересним заједницама здравства и заједници социјалног осигурања војних осигураника.

Прописе о критеријумима и начину надокнађивања средстава заједницама из става 2. овог члана доноси Савезно извршно веће по прибављеном мишљењу надлежних органа у републици, односно аутономној покрајини и Савеза заједница здравства и здравственог осигурања Југославије.

Средства намењена за остваривање права војних инвалида на бањско и климатско лечење надокнађују се органима у републикама, односно аутономним покрајинама из члана 62. овог закона по критеријумима и мерилима које утврђује савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, по прибављеном мишљењу савезног органа управе надлежног за послове финансија.

Члан 121.

Висина средстава која се самоуправној интересној заједници здравства обезбеђују за здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите по овом закону утврђује се уговором који са том заједницом закључује надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини, којим се уређују и друга међусобна прва и обавезе у вези са обезбеђивањем здравствене заштите и начином извршавања уговорних обавеза.

Уговор из става 1. овог члана, са заједницом у којој се обезбеђује здравствена заштита војним осигураницима закључује савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида.

Члан 122.

Трошкови који произлазе из извршавања обавеза федерације за остваривање права по овом закону обезбеђују се у буџету федерације.

Трошкови у смислу става 1. овог члана су: трошкови штампања образаца на основу којих се користи право на бесплатну и повлашћену возњу по овом закону и обрасца налога за исплату месечних новчаних примања по овом закону, средства која се плаћају служби друштвеног књиговодства и организацији удруженог рада поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја за услуге исплата новчаних примања по овом закону, као и средства која се на име услуга за извршене исплате плаћају банци преко које се врши исплата новчаних примања по овом закону војним инвалидима и корисницима породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству.

Трошкови у смислу става 1. овог члана су и трошкови медицинских испитивања извршених по упуту лекарских комисија из чл. 100. и 101. овог закона, као и новчане накнаде за рад чланова лекарских комисија које дају налаз и мишљење органима који решавају о правима по овом закону.

Члан 123.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида врши надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу њега.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида даје надлежном органу у републици, односно аутономној покрајини обавезе инструкције за извршавање послова за чије су извршавање овлашћени овим законом.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида има право и дужност да сам изврши непосредан надзор над примењивањем одредаба овог закона ако утврди да надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини не врши тај надзор, а неизвршење може изазвати теже штетне последице.

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида дужан је да обавести Савезно извршно веће о надзору који изврши у смислу става 3. овог члана.

Надзорни органи у републици, односно аутономној покрајини дужни су да надлежном савезном органу достављају извештаје о спровођењу одредаба овог закона и прописа донесених на основу њега.

Савезни орган управе надлежан за послове финансија врши инспекцијске послове коришћења средстава намењених за остваривање права по овом закону, са овлашћењима утврђеним савезним законом.

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини, у оквиру својих права и дужности, врши контролу трошења средстава намењених за остваривање права по овом закону и о томе извештава савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида.

Глава X
НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 124.

Лице коме је исплаћено новчано примање по овом закону на које није имало право, дужно је да врати примљени износ:

1) ако је на основу нетачних података за које је знало или је морало знати да су нетачни, или је на други против праван начин остварило новчано примање по овом закону које му не припада или је остварило новчано примање у већем износу него што му припада;

2) ако је остварило новчано примање због тога што није пријавило настале промене које утичу на губитак, престанак или обим неког права, а знало је или је морало знати за те промене;

3) ако је примило новчани износ већи од износа који му је одређен решењем.

Потраживање из става 1. овог члана застарева истеком рока одређеног савезним законом којим се уређује застарелост потраживања за односну врсту потраживања. Ови рокови почињу да теку од дана кад је у управном поступку постало коначно решење којим је утврђено да исплаћивано примање не припада или да припада у мањем обиму (став 1. тач. 1. и 2), односно од дана када је извршена последња неправилна исплата (став 1. тачка 3.).

Лице из става 1. овог члана дужно је да врати новчано примање највише у износу примљеном за последње три године, рачунајући од последње исплате на коју није имало право.

Потраживање федерације према лицу и по основу из става 1. овог члана постоји без обзира на то да ли је решење којим је том лицу право признато, поништено или укинуто.

Глава XI ПРИМЕНА ОДРЕДАБА ОВОГ ЗАКОНА ЗА ВРЕМЕ РАТНОГ СТАЊА

Члан 125.

За време ратног стања примењују се одредбе овог закона ако одредаба чл. 126. до 131. овог закона није друкчије одређено.

Члан 126.

За време ратног стања војним инвалидима се обезбеђују следећа основа права:

- 1) лична инвалиднина;
- 2) додатак за негу и помоћ од стране другог лица;
- 3) ортопедски додатак.

За време ратног стања, члановима породице палог борца и члановима породице војног инвалида, после његове смрти, и лицима изједначеним у правима са тим лицима, обезбеђује се породична инвалиднина и увећана породична инвалиднина.

Члан 127.

У поступку остваривања права ратног војног инвалида за време ратног стања по основу оштећења организма задобијеног под околностима из члана 5. тачка 1. овог закона, оштећење организма може се доказивати свим доказним средствима.

Члан 128.

За време ратног стања не врши се ревизија решења донесених по одредбама овог закона.

Ревизија решења из става 1. овог члана извршиће се по престанку ратног стања.

Жалба изјављена на решење из става 1. овог члана не одлаже извршење решења.

Члан 129.

За време ратног стања војни инвалиди и корисници породичне инвалиднине остварују здравствену заштиту и друга прва у вези са остваривањем здравствене заштите у обиму, на начин и по поступку по коме та права остварују осигураници радници, односно чланови њихових породица на територији на којој имају пребивалиште.

Члан 130.

Начин исплаћивања примања из члана 126. овог закона прописује савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове финансија.

Члан 131.

Обезбеђење новчаних средстава за остваривање права предвиђених овим законом, за време ратног стања, врши се по пропису којим је решено финансирање федерације за време ратног стања.

Глава XII КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 132.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у надлежном органу у републици односно аутономној покрајини:

1) ако изврши решење које подлеже ревизији пре истека рока за ревизију, односно на које орган надлежан за вршење ревизије није дао сагласност, осим ако овим законом није друкчије предвиђено (члан 104. ст. 1. и 4);

2) ако у року од осам дана од дана истека рока на жалбу не ставови решење органу надлежном за вршење ревизије решења (члан 104. став 5);

3) ако у поступку ревизије решења не прибави мишљење лекарске комисије из члана 101. овог закона (члан 105. став 4).

Глава XIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 133.

Ратни војни инвалид коме је то својство признато до ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СФРЈ", бр. 68/81) задржава својство ратног војног инвалида и користи права у обиму и под условима који су прописани тим законом, и то:

1) ратни војни инвалид који је по Уговору о миру са Италијом постао држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или је као држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије имао пребивалиште на територији припојеној Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији по том уговору, а који је одлуком италијанског државног органа признат за ратног војног инвалида због оштећења организма у рату од 1914. до 1918. године;

2) ратни војни инвалид који је постао инвалид при вршењу војних дужности као припадник италијанске војске у ратовима Од з. новембра 1935. године до 8. септембра 1943. године и на повратку својој кући, односно у ратном заробљеништву у које је одведен пре или непосредно после разоружања.

Члан 134.

Мирнодопски војни инвалид коме је до ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СФРЈ", бр. 68/81) признато то својство на основу одлуке италијанских оружаних снага о признавању својства мирнодопског војног инвалида због оштећења организма насталог по демобилизацији италијанске оружане силе после рата од 1914. до 1918. године до 10. јуна 1940. године, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права у обиму и под условима који су прописани тим законом.

Члан 135.

Мирнодопски војни инвалид коме је то својство признато до ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), ако основ за стицање тог својства није предвиђен тим законом, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права у обиму и под условима који су прописани тим законом.

Члан 136.

Корисници породичне инвалиднине којима је то право признато до дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), после смрти лица из чл. 133, 134. и 135. тог закона и члана 108. Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), односно као члановима породице лица погинулих, умрлих или несталих под околностима из члана 133. тачка 2. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), користе и после тог дана права која имају корисници породичне инвалиднине, у обиму и под условима прописаним тим законом.

Члан 137.

Дете умрлог војног инвалида без оба родитеља коме је до дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81) признато право на увећану породичну инвалиднину на основу члана 30. став 2. Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), користи право на увећану породичну инвалиднину и после тог дана, у обиму и под условима који су прописани Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Члан 138.

Војни инвалид коме је до дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81) признато право на ортопедски додатак и који је користио то право на основу закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), користи право на ортопедски додатак и после тог дана, у обиму и под условима који су прописани Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Члан 139.

Захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу болести задобијене под околностима из члана 5. тачка 2, члана 6. тачка 1, чл. 7. и члана 8. став 1. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), који до 1. јула 1963. године није окончан правноснажним решењем, решиће се под условима, на начин и по поступку, који су били предвиђени прописима који су важили до тог дана.

Члан 140.

Захтеви за признавање својства војног инвалида, права на породичну инвалиднину, права на увећану породичну инвалиднину и права на ортопедски

додатак, поднесени до дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), решиће се под условима, на начин и по поступку који су предвиђени прописима који су били на снази до дана ступања на снагу тог закона.

Члан 141.

Захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу ране, повреде или озледе задобијене пре ступања

на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), под околностима из члана 4. став 1. и став 2. тачка 1. Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), ако се то својство не може остварити по одредбама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), може се поднети у року од једне године од дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу болести задобијене по ступању на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), под околностима из члана 5. став 1. Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), ако се то својство не може остварити по одредбама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), може се поднети у року од једне године од дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Лице које се на дан ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), затекне на служби у оружаним снагама може поднети захтев из става 2. овог члана одмах по отпуштању из оружаних снага, а најдоцније у року од једне године од дана отпуштања.

Захтеви поднесени по одредбама ст. 1. до 3. овог члана решаваће се по прописима који су били на снази до ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Члан 142.

Војни инвалид коме је дато на употребу моторно возило на основу члана 59. Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), није дужан да врати то возило, а право на друго путничко моторно возило по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), стиче по истеку рока од седам година од дана добијања моторног возила на употребу по том закону.

Члан 143.

Ревизија и жалба не одлажу извршење решења донесеног у првом степену по одредбама Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), до дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Члан 144.

Одредбе чл. 51. до 59. и члана 120. ст. 1. и 2. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81) које се односе на здравствену заштиту почели су да се примењују од 1. јануара 1983. године.

Члан 145.

Надлежни органи у републици, односно аутономној покрајини доставиће, у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), надлежним самоуправним интересним заједницама здравства податке о корисницима права на здравствену заштиту по Закону о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81).

Савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида утврђује податке које надлежни органи у републици, односно аутономној покрајини треба да доставе, у смислу става

1. овог члана, надлежним самоуправним интересним заједницама здравства.

Члан 146.

Даном почетка примене Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), престао је да важи Закон о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), осим одредаба чл. 43. до 51, чл. 94. до 100. и члана 102, као и одредбе члана 63. став 2. ако су се односиле на здравствену заштиту по том закону, које су се примењивале до 31. децембра 1982. године.

Прописи донесени по основу овлашћења из Закона о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), остали су на снази до дана почетка примењивања Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81).

Изузетно од одредбе става 2. овог закона, прописи донесени за извршење одредаба које се односе на здравствену заштиту по Закону о војним инвалидима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76 и 32/81), престали су да важе 31. децембра 1982. године.

Члан 147.

Закон о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), почео је да се примењује по истеку шездесетог дана од дана ступања на снагу.

Члан 148.

Лице коме је до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), правноснажним решењем признато својство војног инвалида на основу оштећења организма које је задобило као учесник Народноослободилачког покрета Грчке од 15. маја 1945. до 8. јула 1949. године има од 1. јануара 1986. године својство ратног војног инвалида по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83).

Лице коме је до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени

лист СФРЈ”, бр. 75/85) правноснажним решењем признато право на породичну инвалиднину као члану породице лица које је погинуло, умрло или нестало као учесник Народноослободилачког покрета Грчке од 15. маја 1945. до 8. јула 1949. године, односно као члану породице војног инвалида од I до VII групе из става 1. овог члана, од 1. јануара 1986. године, корисник је породичне инвалиднине по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83).

Лица из ст. 1. и 2. овог члана задржавају права која су им призната до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), ако су та права прописана Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83) и користе их у обиму и под условима прописаним тим законом.

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини донеће, по службеној дужности, решења у смислу одредаба ст. 1, 2. и 3. овог члана у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 78/85).

Члан 149.

Корисници породичне инвалиднине којима је то својство признато до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 78/85), као храниоцима, односно храниоцима, задржавају својство корисника породичне инвалиднине и користе то право у обиму и под условима који су прописани Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83).

Члан 150.

Решења којима је признато право на здравствену заштиту по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83), донесена до дана ступања на снагу закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини доставиће органу надлежном за вршење ревизије у року од 60 дана од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85).

Надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини који до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), није донео решење о праву на здравствену заштиту за лица која то право имају по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83), донеће то решење у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85). Орган надлежан за вршење ревизије извршиће ревизију решења из ст. 1. и 2. овог члана у року од шест месеци од дана пријема решења.

Члан 151.

Одредбе чл. 14, 15. и 16. Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), примењују се од 1. јануара 1986.

Члан 152.

Одредбе члана 18. Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85), примењиваће се од 1. јануара 1987. године.

Члан 153.

Месечни новчани износ личне, породичне и увећане породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка повећавају се од 1. јануара 1986. године за процент пораста просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији у 1985. години.

Месечни новчани износи личне, породичне и увећане породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка, утврђени по одредби става 1. овог члана, у току 1986. године повећаће се за 70% од процента пораста просечног месечног личног дохотка у тој години у односу на 1985. годину у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији у роковима које одреди савезни орган управе надлежан за питања бораца и војних инвалида и тако утврђени исплаћиваће се са важношћу од 1. јануара 1986. године.

Месечни новчани износи личне, породичне и увећане породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка, утврђени по одредби става 1. овог члана, повећаће се од 1. јануара 1987. године за процент пораста просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији у 1986. години.

Функционер који руководи савезним органом управе надлежним за питања бораца и војних инвалида утврђује месечне износе новчаних примања по одредбама ст. 1, 2. и 3. овог члана на основу званичних података савезне организације надлежне за послове статистике.

Члан 154.

Војним инвалидима и корисницима породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству месечна новчана примања по Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81 и 41/83) исплаћују се у страниој валути најмање у износима који су исплаћивани на дан ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85).

Напомена: наведени текст закона садржи Закон о основним правима војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), Закон о изменама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81), Закон о изменама и допунама Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СФРЈ”, бр. 75/85) и Исправку Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СФРЈ”, бр. 10/82).

